

Πρακτικές Οδηγίες για Εκπαιδευτικούς και Γονείς

Τα Παιδιά με ΔΕΠΥ στην Τάξη

- Οι γνωστικές/νοητικές δεξιότητες είναι, συνήθως, αντίστοιχες του μέσου όρου προς υψηλές, αλλά η απόδοση παρουσιάζει διακυμάνσεις. Συχνά η απόδοση είναι χαμηλότερη από το αναμενόμενο, σε σύγκριση με το επίπεδο των γνωστικών ικανοτήτων του παιδιού.
- Το παιδί συχνά δείχνει αφηρημένο, ότι τεμπελιάζει ή ότι δεν έχει κίνητρο
- Δίνει την εντύπωση ότι σπαταλά τις ικανότητες του στο να διασπά και να αντιτίθεται στους άλλους: δεν κάθεται στη θέση του, ενοχλεί τους συμμαθητές, δεν ολοκληρώνει τα καθήκοντά του.

A . Δυσκολίες Προσοχής:

- Τα παιδιά με ΔΕΠΥ διαφέρουν από τους συμμαθητές ως προς την ικανότητα διατήρησης της προσοχής σε καθήκοντα μάθησης και στο παιχνίδι. Διασπώνται πιο εύκολα.
- Δυσκολεύονται σε μεγάλο βαθμό να αρχίσουν και να ολοκληρώσουν τη σχολική εργασία ή άλλες δραστηριότητες.
- Είναι πιο απρόσεχτα από τους συμμαθητές, αγνοούν οδηγίες ή δυσκολεύονται να τις ακολουθήσουν.
- Δείχνουν να είναι υπερβολικά ανοργάνωτα, ξεχνούν πολύ εύκολα σε σχέση με την ηλικία.

B. Υπερδραστηριότητα:

- Παρουσιάζουν υπερβολική νευρικότητα και κινητικότητα που δεν επιτρέπεται, στην τάξη ή σε καταστάσεις που απαιτούν συμμόρφωση.
- Είναι συνεχώς σε κίνηση, 'υπ' ατμόν', σε υπερβολικό βαθμό σε σύγκριση με τους συνομηλίκους.
- Κάνουν συνεχώς θόρυβο και μιλούν πολύ, σε σύγκριση με τους συνομηλίκους.

Γ. Παρορμητικότητα:

- Διακόπτουν συνεχώς τους άλλους και δυσκολεύονται να περιμένουν τη σειρά τους στο παιχνίδι ή σε ερωτήσεις μέσα στην τάξη.

Μερικά συμπτώματα εμφανίζονται πριν από την ηλικία των 7 χρόνων. Το παιδί δεν είναι συνήθως στη θέση του, δεν κάνει ότι κάνουν τα άλλα παιδιά, δεν ακολουθεί τις οδηγίες και τους κανόνες, μιλά χωρίς να είναι η σειρά του ή φωνάζει όταν δεν επιτρέπεται. Είναι επιθετικό προς τους συμμαθητές ή τους ενοχλεί, έχει φτωχή συγκέντρωση προσοχής, διασπάται εύκολα, μιλά ή παρεμβαίνει στην εργασία τους, είναι αφηρημένο, χάνει ή ξεχνά τα πράγματά του και το υλικό, παραδίδει τελευταίο τις εργασίες του ημιτελείς ή δεν τις παραδίδει καθόλου.

Πώς νοιώθει το Παιδί με ΔΕΠΥ;

Τα παιδιά με ΔΕΠΥ βιώνουν τον κόσμο ως εχθρικό:

- Πρώιμη νηπιακή ηλικία: μπορεί να κλαίει υπερβολικά χωρίς προφανή λόγο, μπορεί να δυσφορούν στη σωματική επαφή.
- Μπορεί να είναι υπερευαίσθητα σε άλλα αισθητηριακά ερεθίσματα, όπως στο θόρυβος ή στο φως.
- Η ανάπτυξη της κατανόησης των συναισθημάτων των άλλων μπορεί να είναι φτωχή (βίαια προς ζώα, συμμαθητές, χωρίς πρόθεση, έτσι δεν κατανοούν την τιμωρία ή την απόρριψη από τους άλλους).

Τα παιδιά με ΔΕΠΥ:

- Καθώς μεγαλώνουν και αναμένεται να ανταποκρίνονται σε πιο πολύπλοκες οδηγίες, αποτυγχάνουν επειδή αδυνατούν να αντιληφθούν και να ανακαλέσουν, ακόμη και σχετικά σύντομες ακολουθίες οδηγιών.
- Παρουσιάζουν δυσκολία στην επεξεργασία των ακουστικών ερεθισμάτων και στην κατανόηση, παρά τη φυσιολογική ακοή.
- Ξεχνούν και διασπώνται εύκολα. Συνεπώς:
 - Το παιδί με ΔΕΠΥ είναι σαν να βρίσκεται συνεχώς στην ‘ομίχλη’: αντιλαμβάνεται ότι συμβαίνουν διάφορα τριγύρω, αλλά αδυνατεί να τα διακρίνει και να τα κατανοήσει πλήρως.
 - Ή, νιώθει σαν να είναι ανοιχτό το ραδιόφωνο σε κάποιο σταθμό που δεν πιάνει καλά τη συχνότητα, με αποτέλεσμα να μεταδίδονται ταυτόχρονα διάφορα, που είναι τελικά ακατανόητα.

Στην τάξη:

- Το παιδί για ένα λεπτό ακούει τις οδηγίες τους δασκάλου
- διασπάται από κάτι που συνήθως οι άλλοι μαθητές αγνοούν
- αν είναι υπερκινητικό, κινείται νευρικά, σηκώνεται από τη θέση του

Ο δάσκαλος τελειώνει τις οδηγίες:

- το παιδί ξανα-διασπάται από την κίνηση των άλλων παιδιών στην τάξη, τα περισσότερα από τα οποία συμμορφώνονται στις οδηγίες
- επειδή το παιδί προσέλαβε μέρος των οδηγιών δεν είναι βέβαιο, είναι σε σύγχυση για το τι πρέπει να κάνει
- δεν μπορεί να κάνει τη δραστηριότητα. Μπορεί να τιμωρηθεί !

Πρωτογενείς και Δευτερογενείς Επιπτώσεις

Πρωτογενείς επιπτώσεις στη γνωστική και κοινωνική λειτουργικότητα στην τάξη και στις δραστηριότητες με τους άλλους:

- Το παιδί με ΔΕΠΥ αποτυγχάνει συνεχώς να συμμορφωθεί και αδυνατεί να ανταποκριθεί στις οδηγίες, τις οποίες ακολουθούν εύκολα τα άλλα παιδιά.
- ‘Συνεχώς καταστρέφει οτιδήποτε’, σε καταστάσεις που τα περισσότερα παιδιά μαθαίνουν να συνεργάζονται.
- Ωστόσο, μπορεί να είναι το παιδί που ποτέ δεν το προσέχει κανείς: το παιδί του οποίου μπορεί να μην θυμάστε καν το όνομα, το παιδί που ‘ονειρεύεται συνεχώς’.
- Τα παιδιά με ΔΕΠΥ απογοητεύουν δασκάλους, γονείς και συμμαθητές. Απορρίπτονται, αγνοούνται. Προκαλούν μεγάλη πίεση σ’ αυτούς με τους οποίους αλληλεπιδρούν.

Δευτερογενείς επιπτώσεις: οφείλονται στον τρόπο με τον οποίο οι άλλοι χειρίζονται /συμπεριφέρονται στο παιδί. Συχνά βιώνει απόρριψη, συναισθηματικά προβλήματα, χαμηλή αυτοεκτίμηση, απόσυρση, που μπορεί να οδηγήσουν σε διαταραχές διαγωγής.

Συνύπαρξη ΔΕΠΥ με Άλλες Διαταραχές

- 60% των παιδιών με ΔΕΠΥ παρουσιάζουν εναντιωτική/προκλητική διαταραχή
- 45% παρουσιάζουν σοβαρή διαταραχή διαγωγής
- 25% εκδηλώνουν αντικοινωνική και παραπτωματική συμπεριφορά
- 30% εμφανίζουν χρόνιες αγχώδεις διαταραχές
- 33% παρουσιάζουν μείζονα κατάθλιψη
- 50% και περισσότερα παρουσιάζουν συναισθηματικά προβλήματα
- 50% και περισσότερα παρουσιάζουν προβλήματα στις κοινωνικές δεξιότητες
- 90% δεν παράγουν στη σχολική εργασία
- 90% δεν αποδίδουν στη σχολική εργασία
- 20% έχουν προβλήματα στην ανάγνωση
- 60% έχουν σοβαρά προβλήματα στη γραφή
- 30% στις ΗΠΑ σταματούν το σχολείο

Σκεφθείτε:

1. Ποιες είναι:

- οι προσωπικές σας απόψεις σχετικά με τη ΔΕΠΥ
- η αξία της κατανόησης της ΔΕΠΥ για τον εκπαιδευτικό
- προβλήματα που μπορεί να δημιουργήσει στον εκπαιδευτικό η χρήση και η πιθανή κατάχρηση της διάγνωσης

2. Αν 5 στα 100 άτομα παρουσιάζουν ΔΕΠΥ:

- πόσα παιδιά στο σχολείο σας μπορεί να παρουσιάζουν τη διαταραχή;
- πόσα μέλη του προσωπικού;

3. Ποια χαρακτηριστικά του σχολείου σας (και των σχολείων γενικά) μπορεί να επιδεινώνουν τις δυσκολίες των παιδιών με ΔΕΠΥ;

4. Τι θα μπορούσε να γίνει στο σχολείο σας ή στα σχολεία γενικά για να βοηθηθεί το παιδί με ΔΕΠΥ, για να προωθηθεί η μάθηση του ίδιου και των συμμαθητών;

Αξιολόγηση του Παιδιού με ΔΕΠΥ

Περιλαμβάνει την εκτίμηση πολλών παραγόντων, βιολογικών, ψυχολογικών, κοινωνικών και πολιτισμικών, που αλληλεπιδρούν και προκαλούν προβλήματα στο παιδί. Σκοπός είναι η εκτίμηση των 'βιοψυχοκοινωνικών' δυνατοτήτων και ικανοτήτων του παιδιού.

Το σχολείο και η τάξη είναι καθοριστικής σημασίας στην εκδήλωση και εντόπιση των συμπτωμάτων, αλλά και στην παροχή εξατομικευμένης βοήθειας, με την μετατροπή των αρνητικών εμπειριών του παιδιού σε θετικές.

Η αναγνώριση της ΔΕΠΥ στηρίζεται στην αντικειμενική, συστηματική συλλογή ποιοτικών και ποσοτικών πληροφοριών από διαφορετικές πηγές που έχουν άμεση γνώση του παιδιού.

Σκοπός της αξιολόγησης είναι:

- α) η αναγνώριση και αντιμετώπιση δυσκολιών που δεν είναι ΔΕΠΥ και
- β) ο καθορισμός των ειδικών αναγκών, των δυνατοτήτων και δυσκολιών του παιδιού.

Αναγνώριση των κοριτσιών με ΔΕΠΥ

Η ΔΕΠΥ δεν αναγνωρίζεται εύκολα στα κορίτσια επειδή δεν εμφανίζουν υπερκινητικότητα και επιθετικότητα όπως τα αγόρια. Οι διαφορές στην επίπτωση της διαταραχής αποδίδονται στα εξής: α) Τα συμπτώματα των αγοριών προκαλούν μεγαλύτερη διάσπαση, δυσφορία κι απειλή από τα συμπτώματα εσωτερικευσης των κοριτσιών. Β) Ιστορικά, οι ρόλοι στην οικογένεια, στο σχολείο και στις εμπειρίες ζωής για τα δύο φύλα καθορίζονται πολύ διαφορετικά. Έτσι οι ακαδημαϊκές, συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες των κοριτσιών θεωρούνται ατομικό παρά κοινωνικό πρόβλημα. Γ) Μπορεί στα κορίτσια να απαιτείται μεγαλύτερη βιολογική βλάβη για να θεωρηθεί ως πρόβλημα από τους παρατηρητές.

Στάδια της Αξιολόγησης

1. Συνέντευξη με το παιδί, τους γονείς, τους δασκάλους και αν είναι δυνατόν τα αδέρφια, ακόμη και συμμαθητές.
2. Ερωτηματολόγια αξιολόγησης της συμπεριφοράς προς γονείς και δασκάλους (Rutter Child Behavior Checklist, Achenbach Child Behavior Checklist, Ελληνική Κλίμακα Αξιολόγησης της ΔΕΠΥ-IV).
3. Ψυχομετρικές δοκιμασίες
4. Αξιολόγηση λόγου και μαθησιακών δεξιοτήτων
5. Νευρολογική εξέταση
6. Άλλες ιατρικές εξετάσεις (για την αξιολόγηση της γενικής υγείας του παιδιού).

Η αποτελεσματική αξιολόγηση στηρίζεται στη δημιουργία και διατήρηση στενής σχέσης συνεργασίας μεταξύ γονέων και δασκάλων. Η εξέλιξη του παιδιού περιορίζεται αν οι γονείς δεν είναι συνεργάτες, δεδομένου ότι γνωρίζουν το παιδί τους καλύτερα από τον καθένα.

Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού στην Αξιολόγηση

Η αλληλεπίδραση του δασκάλου με το παιδί παρέχει τη δυνατότητα παρατήρησης της ιδιοσυγκρασίας και της γενικής του υγείας, των προβλημάτων και δυνατοτήτων του στον ακαδημαϊκό και κοινωνικό τομέα, στις σχέσεις με συνομηλίκους.

Ο εκπαιδευτικός:

1. Εντοπίζει τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
2. Ενημερώνει τους γονείς και το παιδί για τις ανησυχίες του
3. Ενημερώνει το σχολικό σύμβουλο
4. Συγκεντρώνει πληροφορίες για το παιδί σε συνεργασία με το σύμβουλο
5. Δουλεύει στενά και εξατομικευμένα με το παιδί στην τάξη
6. Ελέγχει και κατευθύνει την πρόοδο του παιδιού

Ο εκπαιδευτικός αποτελεί μέλος της ομάδας που αναλαμβάνει την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση των δυσκολιών.

Ο Ρόλος του Γιατρού στην Αξιολόγηση

Η ιατρική εξέταση περιλαμβάνει:

- Πλήρη οργανική (παιδιατρική) εξέταση
- Πλήρη ψυχιατρική και ψυχολογική εξέταση
- Ερωτηματολόγια από γονείς και δασκάλους

Σκεφθείτε:

1. Ποιες είναι οι πεποιθήσεις σας, οι κοινωνικές αξίες και οι στάσεις που μπορεί να υποστηρίζουν ή να επηρεάσουν αρνητικά την αποτελεσματικότητά σας στην αξιολόγηση και αντιμετώπιση της ΔΕΠΥ;
2. Ποια χαρακτηριστικά του ήθους του σχολείου σας μπορεί να ενισχύσουν ή να αποτρέψουν την αποτελεσματικότητά σας;
3. Ποια είναι τα αποτελέσματα, θετικά και αρνητικά, της επικοινωνίας μεταξύ του προσωπικού στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών;
 - α) σκεφθείτε τρόπους που δίνουν έμφαση στο θετικό (αναγνώριση δυνατοτήτων και δεξιοτήτων), καθώς και στο αρνητικό
 - β) σκεφθείτε τρόπους που μειώνουν τις αρνητικές απόψεις για τις δεξιότητες ή τις προσπάθειες των μαθητών
4. Πως αντιμετωπίζονται οι γονείς από το σχολείο;
 - α) ως μέλη της ομάδας με σημαντική συμβολή;
 - β) ως απαιτητικοί;
 - γ) ως αδιάφοροι;

Η Προσέγγιση της ΔΕΠΥ από τον Εκπαιδευτικό

- Να θυμάστε: Δεν υπάρχουν υπερκινητικά παιδιά. Υπάρχουν ΠΑΙΔΙΑ με υπερκινητικότητα.
- Εντοπίστε τα συναισθήματα και τις αντιδράσεις σας προς τη διαταραχή

- Μιλήστε με το παιδί και τους γονείς: Είναι σημαντική η επικοινωνία μεταξύ γονέων, παιδιού και ο δασκάλου
- Μη χρησιμοποιείται τη διάγνωση ως εξήγηση γιατί δεν μπορεί να κάνει το παιδί κάποια πράγματα, αλλά ως πηγή πληροφοριών για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες του
- Σκοπός είναι η συσχέτιση της κατανόησης των δυσκολιών με το σχέδιο αντιμετώπισης και σαφείς προσδοκίες για την προτεινόμενη αντιμετώπιση.

Σχέδιο Αντιμετώπισης της ΔΕΠΥ

Περιλαμβάνει:

1. Σαφή, συγκεκριμένη αναφορά των δυσκολιών του παιδιού
2. Συγκεκριμένες, έγκυρες παρεμβάσεις και παροχές, αναγκαίες για το χειρισμό αυτών των δυσκολιών
3. Ξεκάθαρους ρόλους των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση
4. Σαφή κριτήρια για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων
5. Συγκεκριμένη πρόβλεψη για το χρόνο που απαιτεί το σχέδιο παρέμβασης, με λεπτομέρειες για τον έλεγχο της πορείας και τις διαδικασίες ανασκόπησης και αναθεώρησης.

Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

Στάδιο Α

1. Καταγραφή των μαθησιακών δυσκολιών του παιδιού
2. Καταγραφή των απαιτούμενων ενεργειών (τι υποστήριξη θα παρέχεται, ειδικές παρεμβάσεις, προγράμματα, υλικό, κ.λ.π.)
3. Ενημέρωση των γονέων για τους χειρισμούς
4. Συγκεκριμένοι στόχοι που θα επιτευχθούν, σε πόσο χρόνο
5. Έλεγχος της πορείας και αξιολόγηση
6. Ανασκόπηση

Στάδιο Β

Στο στάδιο αυτό απαιτείται Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα που στηρίζεται στα εξής:

1. Αξιολόγηση: μαρτυρίες των δασκάλων, ερωτηματολόγια, ιατρικές εξετάσεις, άλλες εξετάσεις
 - Περιγραφή των δυσκολιών
 - Περιγραφή των υποκείμενων δυσκολιών που μπορεί να επιδεινώσουν το πρόβλημα (τρόπος μάθησης, τρόπος και μέθοδος διδασκαλίας, οργάνωση σχολείου, χειρισμός στην τάξη, κοινωνικές δεξιότητες, οικογενειακοί παράγοντες, επίδραση συνομηλίκων).
2. Παρέμβαση: συγκεκριμένοι στόχοι και συγκεκριμένες στρατηγικές

Η Επιτυχής Εκπαίδευση Παιδιών με ΔΕΠΥ:

- Ο δάσκαλος λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ περιβάλλοντος μάθησης- καθηκόντων και του παιδιού.
- Η επιτυχής εκπαίδευση απαιτεί δημιουργία συνθηκών στο περιβάλλον που διευκολύνουν το μαθητή να αξιοποιήσει στο μέγιστο τις δυνατότητες του στις δραστηριότητες μάθησης. Ταυτόχρονα η επιτυχής εκπαίδευση ελαχιστοποιεί τις δυσκολίες του.
- Όταν υπάρχουν σοβαρές δυσκολίες μάθησης, η κατάκτηση δεξιοτήτων για να ξεπεραστούν αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος.

- Τα παιδιά με ΔΕΠΥ μαθαίνουν, συνήθως, πιο εύκολα όταν εμπλέκονται σε παιχνίδι ρόλων ή δραστηριότητες που στηρίζονται στην αφή και στην κιναισθητική.
- Στόχοι της επιτυχημένης εκπαίδευσης: ενίσχυση των δυνατοτήτων, κατάκτηση βασικών δεξιοτήτων, διατήρηση της αυτοεκτίμησης, ενίσχυση της κοινωνικότητας, προφύλαξη των άλλων παιδιών ώστε να μην παραμεληθούν.

Μερικές Αρχές Χειρισμού των Προβλημάτων

- Εντοπίστε τις αιτίες που μπορεί να επηρεάζουν την επιθυμία του παιδιού να εμπλακεί θετικά στα μαθήματα
- Δημιουργήστε ευκαιρίες για θετική προσοχή (αξιοποιείστε τα ενδιαφέροντα του παιδιού)
- Εντοπίστε τις περιπτώσεις στις οποίες το παιδί αποδίδει καλύτερα
- Να είστε σαφείς-συγκεκριμένοι σ' αυτό που ζητάτε. Το βοηθάτε έτσι να εστιάσει την προσοχή του
- Οργανώστε και δομήστε τις δραστηριότητες, τους κανόνες, τη ρουτίνα της τάξης
- Ελαττώστε τις διασπάσεις αυξάνοντας τα επιθυμητά ερεθίσματα, ελαττώνοντας τα ανεπιθύμητα, λάβετε υπόψη τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνει το συγκεκριμένο παιδί
- Προστατέψτε και ενισχύστε την αυτοεκτίμηση του παιδιού δημιουργώντας ευκαιρίες για επιτυχία, επικοινωνώντας με ζεστασιά και αποδοχή. Χρησιμοποιείστε επιβραβεύσεις
- Αποφύγετε την επανάληψη δραστηριοτήτων
- Σπάστε τις δραστηριότητες σε στάδια (σύντομες δραστηριότητες): Τα παιδιά με ΔΕΠΥ χρειάζονται πιο συχνή και πιο άμεση επανατροφοδότηση
- Μικρές και άμεσες επιβραβεύσεις είναι πιο αποτελεσματικές
- Ήπιες τιμωρίες μπορεί να είναι αποτελεσματικές όταν χρησιμοποιούνται αραιά και όταν είναι πολύ συγκεκριμένες
- Για την επιβράβευση λάβετε υπόψη τι προτιμά το παιδί (π.χ. Η/Υ)
- Ενημέρωση και ανασκόπηση των δραστηριοτήτων βοηθά το παιδί να κατανοήσει τι αναμένεται από το ίδιο και να καταλάβει τι κάνει
- Μην επαναλαμβάνετε με απόγνωση, ξανά και ξανά το ίδιο πράγμα στο παιδί !!!
- Τα παιδιά αποδίδουν καλύτερα σε ομάδες των δύο, παρά μεγαλύτερες.

ΔΕΠΥ και Γνωστικό Στυλ

Ο όρος αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους το άτομο μαθαίνει νέες πληροφορίες και δεξιότητες. Τα παιδιά με ΔΕΠΥ προτιμούν συνήθως τον ενεργό πειραματισμό και τη μάθηση μέσω συγκεκριμένων εμπειριών.

Χαρακτηριστικά του Σχολείου

Προσοχή στα παρακάτω:

1. Διασπάσεις στο σχολείο
2. Πολλές αλλαγές μαθημάτων
3. Ισορροπία μεταξύ σωματικών και γνωστικών αναγκών
4. Μαθήματα που απαιτούν μεγάλη συγκέντρωση γίνονται νωρίς το πρωί
5. Υποστήριξη-συμβουλευτική προς το δάσκαλο
6. Υποστήριξη-συμβουλευτική του παιδιού σε θέματα του σχολείου
7. Θετική εμπλοκή των γονέων

8. Συνεργασία μεταξύ των μελών του προσωπικού του σχολείου
9. Όλα τα παιδιά επωφελούνται από τη στάση του σχολείου που:
 - αποδέχεται και δεν στιγματίζει τη διαφορά
 - επιτρέπει στους μαθητές να κατακτήσουν υψηλή αυτοεκτίμηση μέσα από μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων
 - παρέχει αποτελεσματική μάθηση και συναισθηματική-συμπεριφορική υποστήριξη, όταν οι μαθητές την έχουν ανάγκη.

Ερωτήσεις

1. Τι προβλήματα (αν υπάρχουν), δημιουργεί το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην κάλυψη των αναγκών των παιδιών με ΔΕΠΥ;
2. Πώς μπορούν να ξεπεραστούν;
3. Τι μπορεί να γίνει στο περιβάλλον της τάξης σας ώστε να προκαλεί λιγότερο άγχος στο παιδί με ΔΕΠΥ;
4. Τι μέτρα λαμβάνονται στο σχολείο σας ώστε να νιώθουν όλοι οι μαθητές α) ασφαλείς, β) ότι τους φροντίζουν και γ) ότι αναγνωρίζεται η αξία τους;
5. Τι θα μπορούσε να γίνει για τον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένο το σχολείο ώστε να ελαττωθεί ή πίεση στα α) παιδιά με ΔΕΠΥ κυρίως και β) σε όλα τα παιδιά γενικά;

Βιβλιογραφία

1. Κάκουρος, Ε. (2001). Το Υπερκινητικό Παιδί. Οι δυσκολίες του στη μάθηση και στη συμπεριφορά. Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
2. Κάκουρος, Ε. & Μανιαδάκη, Κ. (2000). Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα. Β΄ έκδοση. Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
3. Καλαντζή-Αζίζι, Αγγελή, Κ., Ευσταθίου, Γ. (2005). Ελληνική Κλίμακα Αξιολόγησης της ΔΕΠ/Υ-IV. Κλίμακα για Γονείς – Κλίμακα για Εκπαιδευτικούς. Εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
4. Παπαγεωργίου, Β. (2005). Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα. Στο: Β. Παπαγεωργίου (Εκδ.) Ψυχιατρική Παιδιών και Εφήβων. University Studio Press, Θεσσαλονίκη. Σελ. 142-148.
5. Power, T.J., Karustis, J.L., & Habboushe, D.F. (2001). Homework Success for Children with ADHD. A Family-School Intervention Program. The Guilford Press: New York – London.